

Muhtin dieđafilosofalaš vättisvuodát vuodđudit earenoamáš álgoálbmotmetodologiija

NILS OSKAL

Kulturpolitihkka, dutkanpolitihkka ja dieđateoriija

Nu go eará ge ságastallamat dutkama saji birra servodagas, de ceggejit ságastallamat álgoálbmotdutkan saji birra álgoálbmotservodagain ja birastahtti servodagain iešguđetlágan dehálaš jearaldagaid.

Vuosttažettiin leat muhtin kulturpolitihkalaš jearaldagat, maid berre divvut. Dutkan ja alit oahppu lea guovddázis ođasteame servodaga kultuvralaččat ja doallame servodaga čoahkis. Dutkamis ja alit oahpus lea álo leamaš dehálaš sadi go huksejuvvo našuvnnaide oktasaš vuodđu, sihke kultuvrra, dieđu ja oktiigullelašvuoda dáfus. Danin leat ge dutkan- ja oahpahaspolitihkalaš jearaldagat nannosit čadnojuvvon kulturpolitihkalaš jearaldagaide: Movt berre dutkan ja alit oahppu huksejuvvot álgoálbmogiid várás dainna lagiin ahte dat lea mielde hukseme sidjiide sihkkaris boahteáiggi? Oassi ságastallamiin álgoálbmotdutkan birra guoskkahit diekkár jearaldagaid. (Smith 1999, Kuokkanen 2005, Stordahl 2005, Mihesuah – Wilson, 2004.)

Nuppádin leat muhtin dutkan- ja universitehtapolitihkalaš jearaldagat, mat divvojuvvojit: Movt galgá universitehta institušunaliserejuvvot nu ahte universitehta autonomiija ii gáržžiduvvo seammás go universitehtas galget leat vassis čanastagat servodahkii: Universitehta galgá leat autonoma birastahtti servodaga ektui ja seammás ovddidit kultuvrralaš ođasteami, kultuvrralaš iešipmárdusa ja intellektuála čuvgehusa (Mihesuah – Wilson, 2004).

Goalmmádin jerrojuvvojit muhtin dieđapolitihkalaš jearaldagat: Movt dutkandoaimmat galget vuoruhuvvot, ja geat galget leat mielde vuoruheame dutkandoaimmaid? Álgoálbmotservodagain leat nu go eará ge servodagain dutkandárbbut, ja jearaldagat leat makkár váikkuhanvejolašvuodát galget

leat álgoálbmotservodagain dutkama vuoruheapmái, ja movt dutkan vuoig-galaččat galgá stivrejuvvot politihkalaččat (Bull 2002, Berg 2004).

Njealjádin lea dutkanetihkalaš jearaldagaide čájehuvvon stuora beroštupmi, earenoamážit dutkanetihkkii mii guoská álgoálbmotdutkanii.

Artihkkalis guorahalan muhtin dieđafilosofalaš ja dieđateorehtalaš jearal-dagaid mat badjánit ságastallamiin álgoálbmotdutkanama oktavuodas, ja bijan deattu jearaldahkii movt ja lea go vejolaš vuodđudit sierra ja earenoamáš álgoálbmotmetodologiija, ja jus ii leat vejolaš, makkár implikašuvnnat das leat servodatdutkanama valideremii.

Earenoamáš álgoálbmotepistemologiija, ontologiija ja etihkka

Girjjálašvuodas mas čállojuvvo movt sierra «Indigenous Research Paradigm» lea ovdáneame, lea vuolggasadjin ahte álgoálbmogiin lea sierra ja earenoamáš epistemologiija, ontologiija ja etihkalaš aksiologiija (Kuokkanen 2000, Porsanger 2004, Porsanger 2005, Wilson 2003).

Thomas S. Kuhn (1922–1996) lei vuosttaš gii válddii atnui *paradigma*-doahpaga dieđateorehtalaš ságastallamiidda luonddudiehtaga oktavuodas girjjistis *The Structure of Scientific Revolutions*, 1962. Su teoriija dieđalaš paradigmaid birra leat viidasit suokkardallan, ja son lea moaitagiid vuodul dađistaga geahččaladdan čielggadit ja divodit teoriija (Gč. Kuhn 1977). Su váldojurdda lea ahte dieđalaš paradigma ii leat teoriija ii ge hypotesa, muhto juoga mii dahká vejolažžan teoriijaid ja hypotesaid. Paradigma sisttisdoallá buot teorehtalaš eavttuid, čilgenprinsihpaid, metodalaš njuolggadusaid, geahččan-/áicannjuolggadusaid ja geahččaladdanteknihkaid. Paradigma sisdoalu ii sáhte čielggadit čielga njuolggadusaid bokte, ja juohke paradigmas lea olu 'jávohis diehtu'. Paradigmaid sisdoalu lea veadjemeahttun čilget ollásit, ja dasa lassin lea iešguđetlágan paradigmaid unnit dehe eanet veadjemeahttun buohtastahttit.

Álgoálbmot oktavuodain geavahuvvo paradigmajurdda viidát, mii maid fáttmasta dieđapolitihkalaš ja kulturpolitihkalaš beliid, ja mii lea oassin álgoálbmotlihkahusa viggamušain olahit iešstivrejumi ja nanusmahttit servodagaideaset. Das deattuhan dieđateorehtalaš beliid nu go sisdoallu

boahhtá ovdan doahpagis *Indigenous Research Paradigm*. Ovdamearkan mon geavahan Shawn Wilsona. Son čilge paradigmajurdaga sisdoalu diedalaš oktavuodain ná:

Paradigms shape our view of the world around us and how we walk through that world. All research reflects the paradigm used by the researcher whether that researcher is conscious of the usage or not. Included in a research paradigm are our ontology and epistemology as well as our axiology and methodology. (Wilson 2003: 161.)

Álgoálbmotdutkiid ja -teoretihkkáriid jurdagiid sáhtttá formuleret čuovvovaččat:

Álgoálbmogiin lea iežaset jurddašeapmi dan ektui mii lea diehtit ja mii ii leat diehtit. Sis lea maid iežaset jurddašeapmi movt sáhtttá iskat leat go diehtogáibádušat doallevaččat vai eai. Sis leat sierra epistemologijiat, vaikko vel leat ge iešguđetláganat. Sis ii leat oktasaš epistemologijija. Álgoálbmogiin lea maid sirra ipmárdus das mii máilbmi lea ja mii eallin lea, ja obanassiige mii lea dat mii lea. Dan gohčodit ontologiijan. Álgoálbmogiin lea sierra ontologiija, vaikko vel ii leat ge ontologiija mii lea oktasaš buot álgoálbmogiidda. Álgoálbmogiin lea maid sierra ipmárdus mii lea buorre ja bahá, mii lea riekta ja boastut, čáppat ja fasti, ja mii lea iskanveara ja movt lea etihkalaččat heivvolaš dutkat. Sis lea sierra etihkka, vaikko vel ii leat ge oktasaš etihkka buot álgoálbmogiin.

Jurdda ii leat ođas, muhto sánit mat geavahuvvojit. Kulturdutkiid vuodđo-jurdda lea leamaš ahte juohke álbmogis lea sierra ja ollislaš kultuvra. Seamma sisdoallu lea dain greikkagiela sániin go dan latiinnagiela sánis. Ovdamunni lea ahte greikkagiela sánit dahket álkibun guorrat jurdaga filosofalaš ságastallamiidda.

Eanas kultuvrrat earuhit diehtima doaivumis, nu maid sámegeielas, dehe dán oktavuodas davvisámegeielas. Greikkagiela erohus gaskal episteme ja doxa lea akademalaš oktavuodain dovdoseamos, ja dat maid Platon dagai dovddusin. Dan rájes lea leamaš čálalaš digaštallan badjel 2000 jagi episteme ja doxa gaskavuoda birra. Vuosttaš gii moittii Platona vuogi earuhit dan maid mii doaivut ja maid mii diehtit, lei Platona oahppi Aristoteles. *Episteme*-sátnái de lasihuvvui *logijja*-sátni, mii mearkkaša ahte

ságastallamiidda «episteme» birra lei šaddan sierra «logos», dehe ahte ságastallan lei šaddan systemáhtalaš ságastallamin dehe oahppan. Vaikko vel lea ge vissis kontinuitehta dain ságastallamiin, de lea ankke hui váttis hupmat oarjemáilmmi epistemologalaš árbevieru birra go dat lea nu girjái, ii ge gávdno dušše okta árbevierru, maid galggašii gohčodit oarjemáilmmi filosofalaš árbevierrun.

Dás divun jearaldaga movt álgoálbmoga epistemologiija, ontologiija ja etihka galgá váldit vuhtii dieđateorehtalaččat go čadaha dutkama mii guoská álgoálbmogiidda, ja earenoamážit jus galgá čadahit dutkama kultorsiskkáldas perspektiivvas. Vástádus orru leamen ahte dasa dárbbáša sierra metodologiija. Metodologiija sisttisdoallá ipmárdusa mo dutkan čadahuvvo dehe mo dutkan berre čadahuvvot. Das dárbbaha sierra álgoálbmotmetodologiija. «Jus geavaha álgoálbmotmetodologiija, de dat atášii vejolašvuoda álgoálbmogiidda dutkamuša bokte mitalit kultuvrraset ja historjjáset birra iežaset epistemologiija, etihka ja ontologiija vuodul» (Porsanger 2005: 268). Metodologiija galggašii maid leat veahkkinn čorget ja ráddjet gálduid, ja guorahallat daid luohteháhttivuoda.

De čuožžila jearaldat movt vuodđudit dakkar metodologiija? Álggos guorahalan cartesiánalaš árbevieru, man vuodđojurdda lei vuodđudit sihkkaris metodologiija epistemologiija vuodul. Ulbmil lea guorahallat lea go vejolaš vuodđudit servodatdutkanii juogalágan metodologiija mii galggašii addit epistemologalaš sihkarvuoda dehe sihkkarastit ahte dutkan ovdanbuktá eahpikiehtá doallelaš dieđu. Mon in guorahala dárkileapput makkár metoda Descartes árvala buoremus metodan sihkkarastit diehtima doallelašvuoda, ja seamma láhkai in guorahala makkár metodat árvaluvvojit álgoálbmotmetodologiija oktavuodas. Jearaldat lea baicca sáhtá go metodologiija vuodđudit epistemologiija nala ja maid dat galggašii mearkkašit, leaš dal cartesiánalaš dehe earalágan metodologiija mii árvaluvvo. Mon in čále maidege eurohpalaš dehe álgoálbmoga epistemologiija sisdoalu birra, muhto fuomášuhtán dušše ahte epistemologiijii galggašii vuodđudit metodologiija. Bijan ovdan dábálaš filosofalaš čuolmmaid mat leat digaštallojuvvon dieđateorehtalaš oktavuodain. Ovdanbidjan ii leat earenoamáš, ja gullá baicca dábálaš vuodđoohppui dehe diehttalas diehtun ja danin váilot maid čujuhusat girjjálašvuhtii. Ulbmilin lea bidjat ovdan guhkebuš jurddašanbálgá, ii ge dahkat dan dárbbatmeahtun moalkkasin dehe viggat addit ollislaš gova iešguđet filosofalaš árbevierus.

Das maŋŋelaš mon namuhan ovdamearkan muhtin árbevieruid moaitit epistemologalaš árbevieru. Jurdda lea ahte jus moaitta deaivá dan árbevieru, de moaitta deaivá buot ákkastallamiid, ležžet dal eurohpalaš ákkastallamat dehe eai, mat geahččalit vuodđudit metodajurddašeami epistemologiija nala.

Goalmmát ceahkki jurddaráiddus lea lávket diehtinteoriijas (epistemologiijas) dieđateoriiji, ja guorahallat makkár implikašuvnnat leat moaitagiin epistemologalaš árbevieru vuostá servodatdutkanii mii galggalii geahččalit ipmirdit servodaga kultorsiskkáldas perspektiivvas.

Maŋŋel hermeneuhtalaš jorggiheami lea servodatdutkanama ipmirdeaddji bealli deattuhuvvon, ja jurdda lea ahte ipmirdeami ii sáhte sihkkarastit metodaidda bokte (Rabinow – Sullivan 1979). Jearaldat maŋemus oasis artihkkalis lea ahte jus servodatdutkanama doallelašvuoda ii sáhte sihkkarastit epistemologalaččat metodaidda bokte, lea go de vejolaš earuhit servodatdutkanama eará propagandas ja politihkalaš retoralaš doaimmain.

Epistemologiija vuodđudeaddji disipliidnan?

Dovdoseamos odđasit áiggis lea Descartesa (1596–1650) jurddašeapmi dan birra maid mii sáhttit diehtit. Descartes soaitá dovdoseamos dan dihte go eatnasat sivahallet su mekánalaš máilmmigova vuodđudeaddjin. Descartesa sivahallan lea beakkán, vaikko sii geat sivahallet su sáhttet leat eanet cartesiánarat go ieš Descartes.

Epistemologiija, mii lea leamaš filosofiija vuovdnámus disipliidna, lea dán áigge adnojuvvon joavdelassan. 60 jagi das ovdal, go logihkalaš empirisma lei alimus vuommis, lei teoriija diehtima birra guovddážis. Bargojuohku lei jurddahuvvon ná: Dieđalaš dutkan čohkke empirialaš dieđuid, ja filosofalaš reflekšuvdna guorahallá empirialaš dutkama diehtogáibádusaid. Nu lei jurddahuvvon bargojuohku gaskal dieđalaš dutkama ja filosofiija.

Dat árbevierru lei dušše guovddážis anglosaksalaš máilmmis. Moaitagat epistemologalaš árbevrrui ledje dovdosat Eurohpá nannámis. Sihke Husserlas, Heideggeris ja Merleau-Pontyas lei viiddis váikkuhus. Sihke strukturalisttat ja poststrukturalisttat Fránskkas ledje vel eanet apmasat dan epistemologalaš árbevrrui go Merleau-Ponty. Dađistaga šadde maid goappaš

buolvva ákkastallamat epistemologiija vuostá dovddusin sihke Englánddas ja Amerihkás. Richard Rorty dovdoseamos girji, mii almmuhuvvui 1979, *Philosophy and the Mirror of Nature*, geanohtuhtii ja gomihii loahpalaččat olles epistemologalaš árbevieru (Rorty 1980).

Muhto lea eahpečielggas maid mearkkaša beassat epistemologalaš jurddašanmálles, ja guođildit dan oalát. Jurdda orru leamen ahte epistemologiija ii sáhte buoridit, ja dan jurddašanmálle galggašii ollásit guođdit danin go olles prošeakta mii gulai epistemologalaš árbevrrui, lei boastut.

Nubbe beakkán girji lea Lyotarda girjjáš *The postmodern Condition: A Report on Knowledge*, mas su diagnosa ođđa áigggis lea ahte stuora mitalusat (grand narrative) leat massán loahpalaččat iežaset luotehahttivuođa. Ođđa áigi lea buktán loahpa diehtagii, mii vuodđudii iežas juogalágan epistemologalaš metamitalusaide «*such as the dialectics of Spirit, the hermeneutics of meaning, the emancipation of the rational or working subject, or the creation of wealth*» (Lyotard 1984).

Danin ge lea miellagiddevaš vuohttit ahte álgoálbmotakademihkkárat geahččalit loktet fas epistemologalaš jurddašeami ja epistemologiija árvvu, mas eurohpalaččat ieža leat viggan beassat. Richard Rorty (1980) atná epistemologiija guovddáš jurddan ahte epistemologiija galgá vuodđudit dieđalaš dutkama. Epistemologiija galggašii addit vuođu iskat dieđalaš doallevašvuođa ja dutkama diehtogáibádusaid.

Rorty (1980) mielde epistemologiija mihttu lei čilget loahpalaččat man muddui diehtogáibádusat sáhttet leat doallevaččat, ja mii dahká diehtogáibádusaid doallevažžan.

Epistemologiija ii galgan dárbbahit empirialaš ákkaid, dehe fuomášumiid maid empirialaš dutkan lea buktán ovdan, vaikko vel dan seammás galggai vuodđudit dehe vuđoštít empirialaš dutkama. Argumeanttat empirialaš diehtogáibádusaid ektui eai galgan leat čadnon empiriijii, ja daid doallevašvuohta ii galgan leat empiriija duohken.

Epistemologijja ja metodologijja gaskavuohta

Jus nie Rorty mielde ipmirduvvo epistemologijja, de lea epistemologijja loahpahit dehe guođildit, seamma go guođdit jurdaga ahte epistemologijjas lea vuodđudeaddji funkšuvdna.¹ Empiristtalaš árbevierus lea ge jurdda ahte epistemologijja galgá «naturaliseret» (Quine 1969), dehe eanet ođđaágásaš doahpaga mielde «kontekstualiseret», ja epistemologijja galgá ipmirduvvot empirialaš dutkamin eará empirialaš diehtagiid searvvis.² Epistemologijjas ii leat a priori-státus. Vaikko vel livččii ge nu ahte epistemologijja lea empirialaš dieđa, de goitge báhcá epistemologijja guovddáš jurdda lihkeakeahhtá – namalassii ahte diehtit lea ođđasit presenteret duohta máilmmi. Diehtu lea ipmirduvvon siskkáldas govvideapmin olgguldas máilmmis.

Epistemologijja dulkon lea leamaš vuoibmái ja mielddisbuktán duogašipmárdusa sihke diehtaga birra ja maid dat mearkkaša leat olmmožin: Vaikko vel guođdá ge ipmárdusa ahte epistemologijja galggašii leat vuodđudeaddji displiidna, mii ii leat čadnojuvvon empirialaš ákkastallamii, de almmatge lea dárbu guorahallat daid duogášeavttuid dan nuppi dulkojumis mas epistemologijja lea dulkojuvvon empirialaš dieđan.

Dan dulkojumis lea eaktun ahte diehtimis lea vissis gaskavuohta gaskal dan mii lea 'olggobealde' ja 'siskkáldas govvidemiid', maid olggut máilbmi dagaha midjiide.

Descartes lei guovddážis rievdeame diekkár mekánalaš ipmárdusa diehtimis. Dieđa dehe duohta diehtu ii sisttisoala ovttagardánis kongruenssa gaskal jurdagiid oaivvis ja olggut máilmmi. Jus mu máidnumat dáhpe-dorpemis heivejit oktii duohta dáhphusaiguin máilmmis, de dat almmatge eai leat addán dieđu máilmmi birra. Kongruenssa ferte rievttis metoda vuodul boahit, mii vuodđuda luohteahhtivuoda. Dieđa gáibida sihkarvuoda (évidence), ja sihkarvuoha galgá leat vuodđuduvvon eahpitkeahhtá čielgasvuhtii, ja čielggasvuoda oažžu rievttis metodaidda geavaheamis.

¹ Das soaitá fertet deattuhit ahte epistemologijjas lea viidát sisdoallu go maid Rorty vikkaha, ja danin lea hilgut epistemologijja saji filosofijjas eará go guođdit jurdaga ahte epistemologijjas galggašii leat vuodđudeaddji doaibma (Taylor 1995).

² Geahčes moaitagiid naturalisejuvvon epistemologijja vuostá: Putman 1982.

Sihkarvuohta lea juoga maid diehti ferte ieš dábuhit alcces. Dat gáibida refleksuvnna ja refleksivitehta, ja diehti ferte iežas fuomášumiid guorahallat nappes. Refleksivitehta ii leat ođđa jurdda. Refleksuvnna bokte ii galgga šat nu go Sokrates ja Platon, ohcat rievdatmeahtun jurdagiid (dehe hámiid Aristotelasa mielde) máilmmis mii čađa áigge rievdá. Mii lea ođas lea ahte guorahalli galgá iežas refleksuvnnain jorggihit dakka iežas ipmárdusa guvlu. Diehti galgá jorggihit sealggi olggut máilbmái, ja fuomášumi bidjat iežas representašuvnnaide, ovdanbuktimiidda, jurdagiidda dehe iežas govvi-demiide.

Cartesiánalaš vuodđojurdda lea ahte sihkarvuohta (évidence) lea juoga maid diehti sáhtta ja ferte ieš háhkat. Ja dan sáhtta diehti ieš háhkat go čorge, ráddje ja čilge jurdagiid vassis metodaidda vuodul. Descartes vuodđuda refleksuvnnalaš guorahallama dan ipmárdusa mielde ahte guorahalli galgá ráddjet ja čilget iežas jurdagiid beroškeahtta das masa jurdagat «refererejit» dahje čujuhit. Jurdagiid galgá čielggadit, ja dan sáhtta dahkat jus ordne jurdagiid vassis njuolggadusaid dehe metodaidda vuodul. Deaddu biddjojuvvo jurdagiid sisdollui, iige objeavttaide maid jurdagat govvidit dehe dasa masa representašuvnnat čujuhit.

Descartes eai lean dušše jurdagat das mii epistemologiija, ontologiija ja metodologiija lea. Muhto sus lei maid čielga ipmárdus movt dan golmma doahpaga gaskavuohta galggai ipmirduvvot rievttis láchái.

Epistemologiija, metodologiija ja ontologiija gaskavuoda jurddašii Descartes ná: Mii eat sáhte álgit jearaldagain mii máilbmi lea, danin go dat eaktuda ahte mii diehtit mii diehtit lea. Mii jearrat baicca vuos maid mearkkaša diehtit, ja go dan leat vástidan, de mii jearrat makkár metodaidda lea heivvoleamos geavahit, oažžun dihtii luohtehahtti dieđuid máilmmi birra. Go metodaidda leat čielggadan, de mii easka sáhttit jearahallagoahtit mii máilbmi lea.

Ontologiija ja ontologalaš eavttut

Oarjemáilmmi filosofijas gávdnojit iešgudetlágan boares árbevierut moaitit cartesiánalaš epistemologalaš árbevieruid. Cartesiánalaš epistemologalaš árbevierru sisttisdoallá ipmárdusa dan birra mii diehtit lea ja mii diehtu

lea, ja das leat vuoibmás duogášeavttut dan ektui mii olmmoš lea ja movt olbmo ja servodaga gaskavuohta galgá ipmirduvvot.

1. Vuosttažin ahte subjeakta lea ideálalaččat olggobealde máilmmi, sihke sosiálalaš máilmmi ja luonddu birrasa, ja su identitehta ii definerejuvvo čanastagaiguin mat leat su olggobealde.
2. Nubbi, mii čuovvu dan vuosttaš eavttu, lea ahte subjeakta lea ideálaččat friddja ja jierpmálaš, ja subjeakta sáhttá meannudit olggaldas máilmmi gaskaoapmin dehe veahkkeneavvun iežas ulbmiliidda, ležžet dal ávkin dušše alcces dehe olles servodahkii.
3. Goalmmát lea juogalágan sosiálalaš konsekveansa dan guovtti vuosttaš eavttus, ja guoská dasa movt ovttaskas olbmo ja servodaga gaskavuohta galgá ipmirduvvot: Servodat lea konstituerejuvvon ja galgá čilgejuvvet ovttaskas olbmuid ulbmiliid vuodul.

Das namuhan oanehaččat muhtin eurohpálaš árbevieruid moaitit empiristtalaš ja rašonalisttalaš epistemologiija sihke diehtima birra ja dan govahusa eavttuid mat gusket olbmo ja servodaga gaskavuhtii, čájehan dihte árbevieru girjái vuoda.

Husserl (1859–1938) moittii cartesiánalaš árbevieru earuhit gaskal jurdagiid ja dan masá jurdagat čujuhit máilmmis. Son fuomášuhtii ahte jurdagat leat álo jurdagat juoga man birra. Dan man birra jurdagat leat, čujuhit máilbmái. Dat gullá ipmirdeami vuodđoeavttuide (*conditions of intentionality*). Husserla ákkastallanmáalle lea vižžojuvvon Kantas, gii čuočuhii ahte jus min árvoštallamat galget leat vásáhusaid birra máilmmis, de fertejit vásáhusat čadnojuvvon oktii vissis oktasaš njuolggadusaid mielde nu ahte dain lea ipmirdahtti kohereansa. Kant moittii empiristtaid atomisttalaš ipmárdusa mii diehtu ja diehtit lea.

Heideggera (1889–1976) analysa das maid mearkkaša leat máilmmis (*in-der-Welt-sein*) čájeha ahte eaktun min vejolašvuhtii govvidit máilmmi vealatkeahttá, govvidemiid bokte masa eai leat čadnon beroštumit lea ahte mis leat juo álo ovdagihtii nanu čanastagat máilbmái ja beroštumit máilmmis. Mii leat vuosttažettiin sivdnáduusat mat meannudit máilmmis, ja dasto easka mañnel sivdnáduusat geat sáhttit govvidit máilmmi. Min čanastagaid bokte

mii govvidit máilmmi. Sullasaš mearkašumiid ovddidii maid Wittgenstein (1889–1951) giellafilosofalaš moaitagiid bokte.

Marleau-Ponty (1908–1961) ges deattuha ahte min dahkamuš máilmmis lea goruda bokte addojuvvon. Gorut lea guovddážis min daguin ja min ofelaš, ja dan ii sáhte ollásit govvidemiid dehe mearrádusaid bokte rievdadit.

Dás lean oanehaččat ovdanbuktán namuhuvvon filosofaid jurddašeami dan ektui mii máilbmii lea ja min gullelašvuoda máilbmái, muhto jearaldahkan báhcá masa ontologalaš ákkastallamiin lea ávki. Sáhtá go maidege vuodđudit ontologalaš ákkastallamiin? Sin oktasaš poeŋga orru leamen ahte ontologiiijas lea dehálaš sadji dieđalaš oktavuodain, muhto eanas negatiivvalaš sadji. Sii geavahit dan moaitit boasttu eavttuid mat leat earáid jurddašeamis mii diehtu ja diehtit lea, movt olbmo ja servodaga gaskavuohka lea jna. Ontologiiain ii oro sáhttime maidege positiivvalaččat vuodđudit, das go sii dušše ákkastallet epistemologiiija vuodđudeaddji doaimma vuostá. Dasa lassin sin jurdda lea ahte vaikko vel sáhtášii ge positiivvalaččat bidjat ovdan osiid min máilmmi duogašeavttuiguin, de dan ovdanbidjamis báhcet dan seamma ovdanbidjama eavttut seavdnjadassii sealggámet duohká. Eallinmáilmmi ii sáhte bidjat beavdde nala. Leat go dakkár filosofalaš kritihkas metodalaš implikašuvnnat humanisttalaš dutkamii ja servodatdutkanii?

Hans-Georg Gadamer (1900–2002) oaivvildii ahte ipmirdeapmi lea oassin eallimis máilmmis, maid ii sáhte duode eanet sihkkarastit dieđalaš metodaidd bokte go eallima ge iežas (Gadamer 1960, 1971). Gadamer fievrriidii moaitagiid cartesiánalaš árbevieu vuostá, ja mon doarridan jearaldaga makkár implikašuvnnat dakkár moaitagis leat humanisttalaš servodatdutkan dieđateoriijaide.

Ontologalaš eavttut, hermeneutihkka, humanisttalaš dutkan ja servodatdutkan

Humanisttalaš dutkama ja servodatdutkan objekta lea olmmoš, ja olmmoš ipmirduvnon iešdulkojeaddji sivdnádussan. Fáddán leat olbmuid dagut, praksisat, ja sin daguid bohtosat. Servodatdutkan lea hermeneuhtalaš, danin go servodatdutkan lea garvvitmeahttumit čadnon iežas dutkanobjeavttaid dulkomiidda. Dulkot lea čilget, guorahallat ja čielggadit vuollálaš oaivila,

juoidá mii vuosttaš geahčesteames orru leamen eahpečielggas ja hiluid háluid. Dutkanobjeavtta oaivil lea álo muhtin subjektivva ovdanbuktin dehe muhtin subjektii ovdanbuktin. Ipmirdahtti fenomenaid bokte lea álo juoga man oaivil boahtá ovdan dehe muhtin gii ovdanbuktá oaivila. Doaba *ovdanbuktin* čujuha juo duogábeal subjektii mii «ovdanbuktá» iežas. Subjektii relaterejuvvon fenomenaiiguin nu go daguiguin ja dovdduiguin lea subjeakta diehttalasat ovttaskas olmmoš geasa dagut dehe dovddut gullet. Muhto giela intersubjektiiivvalaš mihtilmasvuoda dihte lea servodat dehe olmmošlaš searvevuoha, mii loahpalaččat lea oaivilráhkadeaddji subjeakta maid hermeneuhtalaš diehtagat šaddet dutkat. Nu go dagut, girjjit ja nu ain, leat ipmirdahtti servodaga rámmaid siskkobealde, ja dat leat olbmuid oktasaš dulkomat mat leat dieđalaš dulkonproseassaid vuolggasadjin. Dat mii mearkkaša servodatdutkan hermeneuhtalaš dieđan, lea ahte servodatdutkanis geavahuvvojit iešgudehtlágan oaivil- ja dulkondásit.

Nuppi bealis leat dutkit ieža iešdulkonjeaddji sivdnádusat main lea vissis kultuvrralaš ovdaimárdus mas eai beasa eret metodalaš vehkiin dehe eará goansttaid geavahemiin. Servodatdiehtagiid doabahuksehusas lea vuolggasadji iežaset kultuvrra albmeravdda dehe horisontta siskkobealde. Servodatdieđalaš teoriijat ja čilgehusat ellet iešipmárdusain maid dálááigi ain fállá ja fátmasta.

Nuppi bealis fas lea vuodđun dutkiid dulkomiidda sin ipmárdus duohtadilis mii lea juo ovdagihtii vuodđuduvvon dahkki (*actor*) dehe dutkanobjeavtta dulkomiid vuodul. Dutkan bokte deaivvidit doahpagat mat gullet dutkansearvevuoda almmiravdii dehe horisontai, doahpágiiguin mat gullet dan duohtadillái maid leat dutkame. Mii sáhttit dadjat ahte servodatdutkan dulkon, ja danin lea human- ja servodatdutkan guovttegeardán hermeneuhtalaš (Giddens 1976).

Iešgudege dási dulkonjeaddji deaivvideapmi lea maid iešgudege dási čilgehusaid deaivvideapmi. Bargadettiin ráhkadit servodatdieđalaš čilgehusaid deaivvidit dutkit dahkkiiguin geain leat juo unnit dehe eanet čielga vástádusat jearaldagaide mii dáhpáhuvvá ja manin dáhpáhuvvá. Dasa lassin sáhttet olbmot ieža ipmirdit ja suokkardit daid dulkonjeaddji maid servodatdutkan ovdida. Makkár metodalaš implikašuvnnat leat dan dilálašvuodas?

Humanisttalaš ja servodatdutkan hermeneuhtalaš beliin leat mánggat metodalaš implikašuvnnat. Mon namuhan guokte čuolmma, main lea relevánsa metodalaš jearaldagaide: Lea go vejolaš njulget ja moaitit dahkkiid duohtadili ipmárdusa ja sin iešipmárdusa? Lea go vejolaš sihkkarastit servodatdutkan metodalaččat ja lea go vejolaš duođaštit servodatdutkan ja servodatfágalaš čilgehusaid doallelašvuoda? Makkár gaskavuolta galgá leat dahkkiid iešipmárdusain/ieščilgehusain ja human- ja servodatfágalaš čilgehusain?

Dahkkiid iešipmárdus ja servodatdutkan dieđalaš čilgehusat

Dán gáržžideame mielde servodatdutkan fáttás, čuovvu ahte servodatdutkan ferte ipmirdit dahkkiid iešipmárdusa go galgá identifiseret maid leat dutkame ja dasto čilget fenomenaid servodatfágalaččat. Servodatdutkan mii guorahallá fenomenaid maid vuodđun leat doahpagat maid dahkkit ieža geavahit, bággehallá háhkat dahkki-ipmárdusa, go galgá čielggadit dan mii galgá čilgejuvvot servodatfágalaččat.

Eanas eará hermeneuhtihkkárat maŋŋel Wilhelm Dilthey (1833–1911), hilgot jurdaga ahte ipmirdeapmi (*Verstehen*) lea seamma go njuorraneapmi (*Einführung, empathy*). Ipmirdit eará olbmuid mearkkaša baicca ahte mii máhttit geavahit daid doahpágiid mat huksejit sin máilmmi ja leat huksejuvvon sin máilmmis. Servodatdutki ferte unnimusat leat vejolaš oasseváldin, jus ii duohta oasseváldin dahkkiid doaimmain. Dutki lea prinsihpas mielde seammalágan ipmirdanproseassain iežas dutkanobjeavttaiguin, go muđui lea eará olbmuiguin geaid son geahččala ipmirdit. Erohussan beaivválaš ipmirdeapmái, mii dávjá lea unnán čilgejuvvon ja mii bohtá ovdan min máhtuin dahkat juoidá ja servvoštallat earáiguin, lea ahte servodatdieđa lea čálalaš diskursa. Iskat dahkkiid iešipmárdusas sáhtá danin mielddisbuktit ahte oasis sin jávohis dehe diehttalas dieđus čilgejuvvojit verbálalaččat.

Gáibádusa ipmirdit dahkki iešipmárdusa ii berre Ch. Taylora mielde seaguhit dainna maid son gohčoda «the incorrigibility thesis» – dehe njulgemeahtunvuoda čuoččuhussan (Taylor 1985). Njulgemeahtunvuoda čuoččuhusas ovddiduvvo metodalaš prinsihppan ahte servodatdieđalaš čilgehusat fertejit leat seamma čilgehusat, maid dahkkit geavahit iežaset ja daguideaset čilgemis, ja ahte dahkkiid iešipmárdusa ii sáhte, ii ge berre njulget dehe

moaitit. Diekkár ipmárdus lea Taylora mielde boasttu ipmárdus das mii hermeneuhtalaš dieđa lea. Son oaivvilda baicca ahte servodatdiehtaga rievtes sadji čuovvu das ahte olbmot hárve ipmirdit iežaset ja iežaset daguid nu dárkilis čilgehusaid mielde, ja das ahte lea boastut bidjat eaktun ahte olbmui lea dievaslaš ja moaitimeahttun iešipmárdus. Muhto dat ii galgga leat ággan dasa ahte ii dárbbas váldit vuhtii olbmuid iešipmárdusa. Eaktun suokkardallat man muddui olbmuid iešipmárdus lea váilevaš, lea ahte dutki lea ipmirdan sin iešipmárdusa. Ipmirdit dahkkiid iešipmárdusa lea garvimeahtun, vaikko vel ulbmil lea ge viidáset ja čiekŋaleapput ipmirdit ja fállat buoret ipmárdusa.

Ipmirdit dahkkiid iešipmárdusa lea anŋke eanebuš go dušše álgobargu, maid sáhttá guođdelit go dutki ráhkadišgoahtá servodatdieđalaš čilgehusaid ja teoriijaid. Dain iešipmárdusain leat implikašuvnnat servodatdieđalaš čilgejeaddji čilgehusaide. Dahkkiid doahpagaidda ja iešipmárdusa ii sáhte guođdelit dego das ii livčče mearkašupmi dasa movt dat galget čilgejuvvot servodatdieđalaččat. Taylora vuolggasadji lea ahte juohke servodatdieđalaš čilgehus galgá sáhttit čatnasit dahkkiid iešipmárdussii vissis vuogi mielde, mat gullet servodatdieđalaš teoriijaid doallevašvuoda duodašteapmái.

Sámi dutkama oktavuodas lea Alf Isak Keskitalo fuomášuhttan váttisvuodaid mat gullet dahkkičilgehusaid ja servodatdieđalaš čilgehusaid gaskavuhtii. Artihkkalis «Research as an Inter-Ethnic Relation» čilge son guovtti vuogi erohusa čatnat dahkkiid ja servodatdieđalaš čilgehusaid ná:

There has, however, been an increase in research concerning the very management of minority policy, as well as attempts to describe the theory of the minority, and I suspect that ethno-scientists might try an extensional description of the every form of minority action, including reflected academic activity in the minority on the phenomenon of this external description itself, an activity such as the presentation of this paper (Keskitalo 1976: 37–38).

A plausible drawback of external policy description is that it tends to confuse extensional and intentional phenomena, by ‘extensional’ I am here primarily thinking of a primarily instrumental viewpoint, ‘intentional’ primarily as a communicative perspective. (...). A scientific description tends to be disproportionately extensional, thus for instance being able to

refer to theoretically formulated statements merely as political or social phenomena, and thus suppress them from an intentional to an extentional level; in a sense rendering the ineffective as statements... . To insist on the validity of extentional descriptions in the theory formulated by the minority, thus starting a theoretical war as to who is the best extentionalist ... (Keskitalo 1976: 39.)

Keskitalo guovddáš poeŋga lea ahte jus čilge dahkkiid oaivilsiskkáldas (intenšunála) gaskavuodaid ja fenomenaid, olgguldas (ekstenšunála) dehe kausála vugiid mielde, de lea bovdeme gilvvohallamiidda, main mihttun lea viggat čeahpimussan čilget guhtet guimmiideamet kausálalaččat. Go čilge kausála vuogi mielde, de ii váldde vuhtii dahkkiid iežaset oaiviliid ja ákkaid, muhto ohcá olgguldas sivaidda mat dagahit ahte dahkkit dahket dehe oaivvildit dan maid dal dagažit dehe oaivvildežžet. Vuosttaš vuogi mielde geahččala ipmirdit olbmuid jurddašemi ja sin jurddašemi mii lea sajáiduvvan sin servodahkii, ásausaide ja servvoštallamiidda. Ja nubbe vuohki lea ges geahččalit čilget mii doalvvuha dehe dagaha olbmuid jurddašit nu go sii jurddašit, dahkat nu go sii dahket jna. Sin iežaset jurddašepmi šaddá symptom, man duogábealde leat sivat, maid servodatdutkan galgá ohcat ja atnit čilgehussan (Ricoeur 1970).

Keskitalo ii čilge dárkileapput sáhtta go ja movt dan guovtte dási čilgehuseid galggašii čatnat oktii. Jearaldahkan báhcá maid dat mearkkaša čilget dahkkiid iešipmárdusa intenšunálaččat, ja makkár gaskavuohka galgá leat dahkkiid iežaset čilgehuseid ja servodatdiedalaš čilgehuseid?

Vigdis Stordahl lea čujuhan sullasaš váttisvuhtii antropologijafágaid siskobealde:

Spenningen mellom den antropologiske kunnskap om 'de andre' og de andres egen forståelse ligger der like fullt ut. Selv om antropologer argumenterer (...) med at dette representerer to kunnskapssystemer, to sett av representasjonskonvensjoner som ikke kan brukes til å bekjempe hverandre, ser vi stadig eksempler på at de blir oppfattet som konkurrerende kunnskapssystemer. I en situasjon hvor to ulike kunnskapssystemer oppfattes, reelt eller retorisk, å konkurrere med hverandre, vil den antropologiske kunnskap igjen bli stilt overfor et kunnskapspolitisk legitimitetsproblem. (Stordahl 1996: 177.)

Stordahl čujuha gilvvohallamii ja dieđapolitihkalaš legitimatehtaváttisvuhtii. Seamma fágasuorggi siskkobeaide lea sullasaš mearkašumiid ovddidan Arild Hovland:

Forskeren og de utforskede inngår i en felles diskurs hvor de direkte i diskusjoner og indirekte i form av livsløp, lesning og engasjement dels som studenter, kulturoperatører eller om regulære politikere, bruker og produserer av det samme corpus av kunnskap som forskeren arbeider med. (...) Forskerens og de utforskedes tekster og tolkning kan lett fremstå som konkurrerende. Dette konkurranseaspektet er en vesentlig side av fellesdiskursen. (Hovland 1996: 58.)

Vaikko vel Stordahl deattuha ge oahppoásahusa ovddasvástádusa oahpahit studeanttaid fágalaččat vásáhusaideaset vuodul, ja oahpahit sin earuhit dábálaš olbmuid čilgehusaid dieđalaš čilgehusain (Stordahl 1996: 184), de son ii dattege čilge movt čatnat dan guovtti dási čilgehusaid oktii.

Trond Thuen lea kommenteren sihke Hovlanda ja Stordahla artihkkaliid. Thuen deattuha dehálašvuoda earuhit gaskal *analytiske begreper og empirisk substans* (analyhtalaš doahpagiid ja empiralaš sisdoalu) ja gaskal *det empiriske og analytiske nivå* (empiralaš ja analyhtalaš dási). Thuena čoavddus lea ahte dan guovtti dási čilgehusaid ii galgga oktii čatnat, muhto dárkileapput čalmmástuhttit erohusa jus galgá doalahit kritihkalaš gaskka (Thuen 1996: 191).

Munnje báhcá jearaldahkan ahte ii go oktasaš diskursa ja gilvvohallan leat dieđateorehtalaš váttisvuohta, ii ge dušše politihkalaš váttisvuohta, ja makkár eavttut leat dan gilvvohallamis?

Hovland čilge oktasaš diskurssa ja gilvvohallandilálašvuoda ná:

Fellesdiskurser er tveegget. Den representerer både en unik mulighet og et økende problem. Antropologer kan i fellesdiskursen ikke lenger beskytte seg bak geografisk og sosial avstand. (...) Vi *tvinges* til dette (jurddašit antropologia praksisa birra, NO), fordi 'vi' og 'de andre' deler et kommunikativt rom. Vi bør *etterstebe* det som del av en pågående og nødvendig re-evaluering av forholdet mellom 'oss' og 'dem'. Refleksjoner omkring kunnskapspolitikk og forskningspolitikk peker på den måten i samme retning. (Hovland 1996: 60.)

Lean ovttaoaivilis Hovlanddain go son orru eaktudeame erohusa dieđalaš valididerema ja dieđapolitihkalaš/dutkanpolitihkalaš ákkastallama gaskkas. Mon lean maid ovttaoaivilis Stordahlain go son orru oaivvildeame ahte servodatdutkan ii beasa eret das ahte šaddá juoga láhkái fállat iešdieđu ja iešipmárdusa daidda geaid dutká.

Lohppii

Jus lea doallelaš ahte epistemologiiija ii sáhte vuodđudit dieđalaš metodologiiija, ja jus das čuovvu ahte servodatdutkan ii sáhte doalahit ovda-vuoigatvuodaidis servodaga ektui maid dutká, earenoamážit servodatdieđalaš čilgehusaid doallelašvuoda hárrái, de das leat vassis implikašuvnnat.

Hermeneuhtalaš humanisttalaš dutkama ja servodatdutkan jurdaga mielde lea ipmirdeamis ja moaitimis siskkáldas gaskavuolta. Servodatdieđalaš teoriiat valididerejuvvojit dan ipmárdusa mielde earaláhkái go empiristtalaš dehe relativisttalaš teoriiaid modeallaid mielde.

Mu ipmárdusa mielde leat hermeneuhtalaš posišuvnnas golbma váldočuoččuhusa, maid ovdanbuvttán Taylora (1985) vuodul (gč. Fosslund – Grimen 2001):

1. Servodatdieđalaš teoriiija čilge servodaga fenomenaid ja ovdanbidjá ja fállá dan seammas juogalágan iešipmárdusa dan servodahkii, masa fenomenat gusket. Dan guokte doaimma ii sáhte sirret.
2. Movt mii árvvoštallat servodatdieđalaš teoriiija lea (ja berre leat) čadnon dasa movt mii árvvoštallat iešipmárdusa, maid teoriiija fállá. Jearaldaga mii lea buorre teoriiija ii sáhte sirret jearaldagas mii lea buorre iešipmárdus.
3. Lea go konkrehtalaš human- ja servodatdutkan dieđalaččat doallelaš, ferte vástiduvvot ja validirejuvvot konkrehtalaš ákkastallama bokte daid gaskkas geaidda dutkan guoská (sihke dutkanservodagas ja objeavttaid servodagas, ja daid servodagaid gaskkas).

Empiristtalaš teoretihkkárat leat árvoneutralitehta čuoččuhusa vuodul háli-

dan moaitit ahte servodatdutkan seaguha árvvuid dieđalaš dutkamiidda boasttu vuogi mielde. Relativisttalaš teoriijaid čuoovvuleaddjit leat ges háldan čájehit ahte árvuneutralitehta čuoččuhus lea oaivemohci, ja danin humanisttalaš dutkan ja servodatdutkan ii leat eará go dábálaš ideologiija ja validerejuvvo dábálaš retoralaš politihkalaš vugiid mielde.

Erohussan daidda vuosttaš teoriijaide čuoččuha hermeneuhtalaš human- ja servodatdutkan ahte servodatdieđalaš modeallain lea normatiivvalaš sisdoallu beroškeahtta háldivččii go dutki dan vai ii. Erohussan daidda nuppiid teoriijaide lea čuoččuhus ahte servodatdieđalaš dutkan ii leat guoros retorihkka, muhto servodatdieđa geatnegahttojuvvo earalágan validerimii go dan maid empiristtalaš modealla fállá.

Go lea váttis earuhit gaskal ideologalaš dohkkeheami, doalvvuheami dehe dájuheami ja dohkkeheami duođalaš ákkastallama bokte metodalaš vuodu nalde dehe a priori-mearrádusaid bokte, ferte dakkár valideren čadahuvvot dušše fal konkrehtalaš ákkastallama bokte.

Bajábealde namuhuvvon ságastallamat «Indigenous Research Paradigm» birra bohciidit mu oainnu mielde čuoovvovaš jurdagiid: Ii leat vejolaš vuodđudit sierra metodologiija mii galggašii dáhkidit a priori dieđalaš doallevašvuoda, leaš dal ákkastallojuvvon epistemologiija dehe ontologiija vuodul, čujuhemiin «mii»–«dii»–dikotomiijaide dehe dutki gullevašvuhtii. Ontologalaččat rigguduvvon servodatdieđa baicca gáibida dieđalaš vuollegašvuoda, rabasvuoda ja duostilisvuoda, man ii sáhte vuodđudit metafysalaš sihkarvuhtii.

Girjjálašvuolta

BERG, BÅRD A. 2004: Forestillingen om en samisk nasjon. – Bård A. Berg – Einar Niemi (doaim.), *Fortidsforestillinger: bruk og misbruk av nordnorsk historie: rapport fra det 27. nordnorske historieseminar, Hamarøy 27.–29.9.2002*. Skriftserie fra Institutt for historie 4 s. 103–115. Tromsø: Universitetet i Tromsø.

BULL, TOVE 2002: Kunnskapspolitikk, forskningsetikk og det samiske samfunnet. *Samisk forskning og forskningsetikk* s. 6–21. Publikasjon 2/2002. Oslo: De nasjonale forskningsetiske komiteer.

- GADAMER, HANS-GEORG 1971: Rethorik, Hermeneutik und Ideologiekritik. Metakritische Erörterungen zu 'Wahrheit und Methode'. – Karl Otto Apel (doaim.), *Hermeneutik und Ideologiekritik* s. 273–317. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag.
- 1975 (1960): *Wahrheit und Methode. Grundzüge einer philosophischen Hermeneutik*. 4. Auflage. Tübingen: J.C.B. Mohr (Paul Siebeck).
- GIDDENS, ANTHONY 1976: *New Rules of Sociological Method*. London: Hutchinson.
- FOSSLAND, JØRGEN – GRIMEN, HARALD 2001: *Selvforståelse og frihet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- HOVLAND, ARILD 1996: Fellesdiskurs og tveegget sverd. Antropologisk kunnskap og etnopolitikk i Sápmi. – *Norsk antropologisk tidsskrift* 1/1996 s. 44–63.
- KESKITALO, ALF ISAK 1976: Research as an Inter-Ethnic Relation. – *Samfunnsforskning og minoritetsamfunn. Foredrag på Nordisk etnografmøte, Tromsø, 1974* s. 15–42. Acta Borealia, B. Humaniora 13. Tromsø: Tromsø Museum.
- KUHN, THOMAS 1970 (1962): *The Structure of Scientific Revolutions*. 2. ed. Chicago: The University of Chicago Press.
- 1977: Second Thoughts of Paradigms. – Thomas Kuhn, *The Essential Tension: selected studies in scientific tradition and change*. Chicago: The University of Chicago Press.
- KUOKKANEN, RAUNA 2000: Towards an "Indigenous Paradigm" from a Sami Perspective. – *The Canadian Journal of Native Studies*, 20, 2 s. 411–436.
- 2006: Sámi Higher Education and Research: Building the Future of Sámi Society. Giehtačálus.
- LYOTARD, JEAN-FRANCOIS 1984: *The postmodern Condition: A Report on Knowledge*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- MIEHESUAH, DEVON – WILSON, ANGELA (doaim.) 2004: *Indigenizing the Academy. Transforming Scholarship and Empowering Communities*. Lincoln: University of Nebraska Press.
- PORSANGER, JELENA 2004: An essay about indigenous methodology. – *Nordlit* 15: 105–120.
- 2005: «Bassejoga čáhci». *Gáldut nuortasámiid eamioskkoldaga birra álgoálbmotmetodologijaid olis*. Dr.art.-gráda dutkamuš. [Romsa]: Romssa universitehta humanisttalaš fakultehta.

- PUTMAN, HILARY 1982: Why Reason can't be Naturalized. – *Synthese* 52, 1982 s. 3–23.
- QUINE, W.V. 1969: Epistemology Naturalized. – W.V Quine, *Ontological Relativity and Other Essays*. New York: Columbia University Press.
- RABINOW, PAUL – SULLIVAN, WILLIAM M. (DOAIM.) 1979: *Interpretative Social Science. A Reader*. Berkeley: University of California Press.
- RICOEUR, PAUL 1970: *Freud and Philosophy: An Essay on Interpretation*. New Haven: Yale University Press.
- RORTY, RICHARD 1980: *Philosophy and the Mirror of Nature*. Oxford: Basil Blackwell.
- SMITH, LINDA TUHIWAI 1999: *Decolonizing Methodologies. Research and Indigenous Peoples*, London: Zed Books Ltd.
- STORDAHL, VIGDIS 1996: Antropologi i den fjerde verden. – *Norsk antropologisk tidsskrift* 3/1996 s. 175–186.
- 2006: Nation building through knowledge building: the discourse of Sami higher education and research in Norway. Giehtačáluš.
- TAYLOR, CHARLES 1985: *Philosophy and Human Sciences*. Vol. 2. Cambridge: Cambridge University Press.
- 1995: *Philosophical Arguments*. London: Harvard University Press.
- THUEN, TROND 1996: Kommentar: Om forholdet mellom deltakelse, advocacy og forskning, og om dilemmaene som oppstår når de tre blandes sammen i undervisnings- og forskningssammenheng. – *Norsk antropologisk tidsskrift* 3/1996 s. 187–191.
- WILSON, SHAWN 2003: Progressing Toward an Indigenous Research Paradigm in Canada and Australia. – *Canadian Journal of Native Education*, 27, 2 s. 161–178.

Some philosophical problems concerning the foundation of indigenous methodologies

A central idea of Cartesian philosophy is its theory of knowledge and the belief that epistemology is a foundational enterprise. It is epistemology that would ultimately make clear just what made knowledge claims valid and the degree of validity they could lay claim to. Validity is something we can generate for ourselves by ordering our thoughts correctly according to methods founded on epistemology.

Similar ideas are formulated by defenders of a peculiar indigenous methodology in social sciences, in order to justify investigations from a culturally internal perspective. In the mean time epistemology has lost its reputation since the heyday of logical empiricism and the whole epistemological enterprise is refuted by criticism from different directions. The main arguments of philosophical hermeneutics have been integrated into social sciences after the ‘interpretative turn’, and the problem of the justification of the scientific validity of social sciences is even more precarious, and the social sciences stands in danger of collapsing into political moralizing and hollow rhetoric. As an alternative to claims on a priori epistemic superiority the validation of social sciences has to rely on practical argumentation.

Nils Oskal

Sámi allaskuvla

nils.oskal@samiskhs.no